וְכֵיצַד מְפַנֵּהוּ, אִם הָיָה הָאוֹצָר גָּדוֹל מְפַנֶּה מִמֶּנּוּ (ה) חָמֵשׁ קֻפּוֹת (שֶׁבְּכָל קֻפָּה שָׁלֹשׁ סְאִים) (הגהות מרדכי (סוף״ש תמנ) ור״ן פרק מפנין (ג. ד״ה תנטלה)), לֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא חָמֵשׁ קֻפּוֹת, מְפַנֶּה מֵהֶם אַרְבַּע קֻפּוֹת אֲבָל כֻּלּוֹ לֹא יְפַנֶּה (ו) * שֶׁמָּא יָבֹא לְהַשְׁוֹת גֻּמּוֹת. הַגָּהּ: (ז) * וְכָל שְׁבוּת שֶׁהִתִּירוּ מִשּׁוּם צָרְכָּךְ מְצָוָה מֵאַחַר גַּם כֵּן (ח) לְצָרְכָּךְ אוֹרְחִים. וְלֹא מִקְּרֵי אוֹרְחִים, אֶלָּא שֶׁנִּתְאָרְחוּ אֶצְלוֹ בְּבֵיתוֹ אוֹ שֶׁזִּמֵּן אוֹרְחִים שֶׁנִּתְאָרְחוּ אֵצֶל אֲחֵרִים (תרומת הדשן סימן ע״ב), (ט) אֲבָל (נ) כְּשֶׁזִּמֵּן חֲבֵרוֹ לִסְעֹד אֶצְלוֹ, לֹא מִקְּרֵי אוֹרְחִים וְאֵינוֹ סְעוּדַת מִצְוָה רַק סְעוּדַת רְשׁוּת (בית יוסף (ד״ה כתוב)): ב [ג]כְּשֶׁמְּפַנֶּהָ אֵלּוּ אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ קֻפּוֹת, לֹא יְחַלְּקֵם בְּקֻפּוֹת קְטַנּוֹת לְהוֹלִיכָם בְּהַרְבֵּה פְּעָמִים כְּדֵי לְהָקֵל הַמַּשָּׂאוֹי, מִפְּנֵי שֶׁמַּרְבֶּה בְּהִלּוּךְ וְאוֹשֶׁא מִלְּתָא טְפֵי: ג [ד]אֵלּוּ אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ קֻפּוֹת שֶׁמְּפַנֶּה הֵינוּ לְאוֹרַח אֶחָד, וְאִם בָּאוּ לוֹ הַרְבֵּה מְפַנֶּה כַּשִּׁעוּר הַזֶּה לְכָל אוֹרַח וְאוֹרַח, [ה]וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְפַנֶּה אֶחָד לְכֻלָּם דְּאִיכָּא טִרְחָא יְתֵרָה, אֶלָּא כָּל אֶחָד יְפַנֶּה לְעַצְמוֹ [ו]אוֹ אַחֵר יְפַנֶּה בַּעֲדוֹ. הַגָּהּ: חֲבִיּוֹת שֶׁל יַיִן (ג) שֶׁהוּבְאוּ עַל עֲגָלָה אָסוּר לְהוֹרִידָן בְּשַׁבָּת אִם לֹא (ד) (יא) לְכָבוֹד אוֹרְחִים אוֹ לְצָרְכָּךְ מְצָוָה, דְּהַיְנוּ כְּמְפַנֶּה הָאוֹצָר:

ג שָׁם קכ״ז בַּעֲיָא וְלֹא אֵיפְשְׁטָא וּפְסְקוּ הַפּוֹסְקִים לְחֻמְרָא. ד שָׁם בַּעֲיָא דְּאֵיפְשְׁטָא. ה שָׁם בַּעֲיָא וְלֹא אֵיפְשְׁטָא. ו בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ואלו).

שלד דִּינֵי דְּלֵקָה בְּשַׁבָּת. ובו כ״ז סְעִיפִים:

א [א]נְפָלָה דְּלֵקָה בְּשַׁבָּת, אִם הוּא בַּלַּיְלָה קוֹדֶם סְעוּדָה (א) יָכוֹל לְהַצִּיל * כְּדֵי מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, הָרָאוּי לְאָדָם, לְאָדָם, * וְהָרָאוּי לִבְהֵמָה, לִבְהֵמָה. (ב) * וּבְשַׁחֲרִית, מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. וּבְמִנְחָה, מְזוֹן

א שַׁבָּת קי״ז (ע״ב) מִשְׁנָה.

בַּאֵר הֵיטֵב

מִפְּנֵי אֲפִלּוּ מִגֹּג לְגַג וּבְחַלּוֹנוֹת וּבְסָלְמוֹת. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב): (ג) כְּשֶׁזִּמֵּן. וְכָתַב ט״ז (סק״ב) פָּשׁוּט שֶׁאֵין בְּכְלָל זֶה הַמְזַמֵּן חֲבֵרוֹ לָבוֹא אֲצָלוֹ לִכְבוֹד אוֹרְחַ הַבָּא אֲצָלוֹ, שֶׁגַּם חֲבֵרוֹ בִּכְלַל אוֹרְחַ לְעִנְיָן זֶה, עַיֵּן שָׁם. וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ה) כָּתַב דְּכְשֶׁפּוֹעֵד עִם אוֹרְחִים הָוֵי סְעֻדַת הָרְשׁוּת רַק שֶׁבַּעַל הַבַּיִת הַמְזַמְּנָם עוֹשֶׂה מִצְוָה, עַיֵּן שָׁם: ג (ג) שֶׁהוּבְאוּ. אֲפִלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִם צָרִיךְ לְשַׁבָּת מֵמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת נַמִּי אָסוּר לְפַנּוֹתוֹ אֶלָּא יִמְשֹׁךְ שָׁם מִמֶּנּוּ, וְאִם אִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר שְׁרֵי לְפָרְקוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וְעַיֵּן סִימָן של״ה סָעִיף ג׳: (ד) לְכָבוֹד אוֹרְחִים. וְאִם הוּא חֲתַן מְחַמֶּשָׁה עָשָׂר אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף א׳. דַּרְכֵי משֶׁה (אות ב). חֲמִשָּׁה עָשָׂר סָאִין הוּא אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם אַמָּה וְשָׁלֹשׁ אַצְבָּעוֹת לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַמְקֻבָּל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בּוֹ טָרַח יוֹתֵר, כְּגוֹן לְהַגְבִּיהָם וּלְשַׁלְשְׁלָם בַּחֲלוֹנוֹת שֶׁבַּכֹּתֶל אוֹ לְהוֹרִידָם בְּסֻלָּמוֹת אוֹ לְטַלְטְלָם מִגַּג לְגַג: (ה) חָמֵשׁ קֻפּוֹת. וְלֹא יוֹתֵר מִשּׁוּם טִרְחָא וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן א׳: (ו) שֶׁמָּא יָבֹא וְכוּ׳. הַיְינוּ שֶׁמָּא יִרְאֶה גֻּמּוֹת בְּקַרְקָעִית הָאוֹצָר וְיָבוֹא לְהַשְׁוֹתָם, וַאֲפִלּוּ אֵין שָׁם אֶלָּא שָׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע קֻפּוֹת אָסוּר (אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ב)): (ז) וְכָל שְׁבוּת וְכוּ׳. עַיֵּן סִימָן ש״ח סָעִיף ה׳: (ח) לְצָרְכָּךְ אוֹרְחִים. שֶׁבַּעַל הַבַּיִת הַמְזַמְּנָם עוֹשֶׂה מִצְוָה וְכֹמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַזַ״ל (קכז.) דְּגְדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִים יוֹתֵר מֵהַקְבָּלַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה: (ט) אֲבָל כְּשֶׁזִּמֵּן וְכוּ׳. וּמִכָּל מָקוֹם (מ) אִם מַזְמִין חֲבֵרוֹ שֶׁיָּבוֹא לִכְבוֹד הָאוֹרְחַ, אַז גַּם הוּא נֶחְשָׁב כְּאוֹרֵחַ לְעִנְיַן דְּשָׁרֵי לַפְּנוֹת בְּשַׁבִּילוֹ. וְאִם הַסְּעוּדָה בְּעַצְמָהּ הֵיא סְעוּדַת מִצְוָה, וַדַּאי פְּשִׁיטָא דְּשָׁרֵי לַפְּנוֹת לְפִי חֶשְׁבּוֹן כֻּלָּם: ג (י) שֶׁהוּבְאוּ. אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת [דְּאִם לֹא כֵּן בְּלָאו הָכִי אָסוּרִין מִשּׁוּם שֶׁמָּא בָּא מֵחוּץ לַתְּחוּם וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שכ״ה (ס״ט)] וַדַּעְתּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם בְּפֵרוּשׁ לִשְׁתּוֹת מֵהֶם, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר לְהוֹרִידָן מִשּׁוּם עוּבְדָּא דְּחֹל אוֹ טִרְחָא יְתֵרָא, אֶלָּא יִמְשֹׁךְ שָׁם מִמֶּנּוּ כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד עַל הָעֲגָלָה. וְאִם אִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר וְהוּא צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת מִמֶּנּוּ, שְׁרֵי לְפָרְקָן, דְּמִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת הוּא בִּכְלָל דְּבַר מִצְוָה [אַחֲרוֹנִים]: (יא) לְכָבוֹד אוֹרְחִים. וַאֲפִלּוּ הָכִי אִם הוּא יוֹתֵר מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר סָאִין אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף א׳ לְעִנְיָן אוֹצָר. חֲמִשָּׁה עָשָׂר סָאִין הוּא אִם הַחֻבִּית אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם אַמָּה וְשָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז)]. וְאִם הוּא מָקוֹם פָּסֵידָא אִם מֻתָּר בָּזֶה אֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי עַיֵּן בְּסִימָן ש״ז סָעִיף ה׳ וּבְסִימָן של״ד (ס״ב), וְאִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי מֵעַצְמוֹ פּוֹרְקָן בְּשַׁבָּת אֵין צָרִיךְ לִמְחוֹת בְּיָדוֹ [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ז)]:

א (א) יָכוֹל לְהַצִּיל וְכוּ׳. עַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י״א דְּלְהַצִּיל מִבַּיִת לָחָצֵר שָׁלוֹ יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיָכוֹל לְהוֹצִיא כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה: (ב) וּבְשַׁחֲרִית מְזוֹן

בְּאוּר הֲלָכָה

צְרִיכִין לְפָרֵשׁ כֵּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתֹּר תּוֹסֶפְתָּא מְפֹרָשׁת (פי״ז הט״ז) וְהֵבִיאָהּ הָאֲלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן של״ב (סק״ב), דִּבְהֵמָה שֶׁאֹכְלָה כַּרְשִׁינִין מְרִיצִין אוֹתָהּ בָּחָצֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּמוּת, הֲרֵי מְפֹרָשׁ דִּבְדֵאִיכָּא סַכָּנָה לַבְּהֵמָה מֻתָּר לְהַרִיצָהּ וְלֹא גָּזְרִינַן שֶׁמָּא יָבֹא לִשְׂחֹק סַמָּנִים אַף דְּשָׂם בְּתַדַּאי בְּדִיאִיתָא בְּכַמָּה סְגֻיּוֹת בַּשַּׁ״ס דְּאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ. וְהָנֵּה דִּבְרֵי הַתּוֹסֶפְתָּא שֶׁהֹבְאוּ לְכָאוֹרָה סוֹתְרִים סְגִיַּת הַשַּׁ״ס דִּילָן, דְּמִסּוּגְיָא דִּילָן מִשְׁמַע דְּאַף בְּדָלִיכָּא רַק צַעֲרָא בְּעָלְמָא לְבָהֵמָה מֻתָּר לַעֲשׂוֹת לָהּ שֶׁאֵר רְפוּאוֹת דְּמַיְירֵי דּוֹקְיָא דְּאָדָם כַּנַּ״ל, וְעוֹד מִדְּקָאָמַר וְלִבְהֵמָה מִי גָּזְרִינַן מִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה דְּלֹא גָּזְרִינַן בִּבְהֵמָה כְּלָל הַאי גְּזֵרָה דְּשָׁחִיקַת סַמָּנִים, וְנִרְאֶה לִי דְּסוּגְיָא דִּילָן מַיְירֵי בְּדָלִיכָּא רַק צַעֲרָא בְּעָלְמָא לִבְהֵמָה וּמִשּׁוּם הָכֵי פָּלִיגִי בָּהּ רַבִּי יאשִׁיָּה וְרַבָּנָן וְיֵשׁ שֶׁהִתְבוֹנְנוּ לְדַעַת הָרִי״ף, אֲבָל בְּדִאִיכָּא טָפֵק שֶׁמָּא תָּמוּת אַף רַבָּנָן מוֹדוּ דְּשָׁרֵי לַעֲשׂוֹת שְׁאָר רְפוּאוֹת, וְלֹא גָּזְרִינַן בִּיהּ גְּזֵרָה דְּשָׁחִיקַת סַמָּנִים, מִשּׁוּם דְּאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ וְאִם לֹא נְשָׁרֵי לֵיהּ שְׁאֵר רְפוּאוֹת יָבֹא לִשְׂחֹק סַמָּנִים וְיֵשׁ שֶׁהִתְבוֹנְנוּ מִתְּחִלָּה לְדַעַת הַתּוֹסֶפְתָּא דְּקָאָמַר דְּמִרִיצִין אוֹתָהּ בָּחָצֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּמוּת אִתְיָא כְּדַעַת רַבֵּנוּ דָּנִן דְּלֹא שָׁרֵיא לַעֲשׂוֹת שׁוּם רְפוּאָה לִבְהֵמָה אֶלָּא בְּדִאִיכָּא סָפֵק שֶׁמָּא תָּמוּת הַבְּהֵמָה [וְהַנָּה כְּעֵין זֶה כָּתַב גַּם כֵּן הַפְּרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ג וא״א סק״ב) לְתָרֵץ דִּבְרֵי הַשַּׁ״ז (סק״ג), אַךְ הוֹא לֹא הִזְכִּיר שֶׁבְּזֶה מְתֻרָּץ הַתּוֹסֶפְתָּא]. וּכְאֶמֶת מְסוּגְיָא זוֹ רְאָיָה גְּדוֹלָה לְדַעַת הַמַּרְדְּכִי וְכַנַּ״ל. אִמְנָם נִרְאֶה דְּדִין הַמַּרְדְּכִי אֱמֶת מִשַּׁעַם אַחַר וְגַם כָּל הָרִאשׁוֹנִים הַנַּ״ל יוֹדוּ לֵיהּ בְּדִינוֹ, דְּאַף דְּסָבִירָא לְהוּ דִּבְשַׁבָּת לֹא אָמְרִינַן דְּאִי לָא שָׁרֵית לֵיהּ אָתֵי לַעֲבַר בְּמִזִּיד וְכַנַּ״ל, מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה יוֹדוּ דְּמֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַקְיז דָּם לִבְהֵמָה בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּהוּא דְּאוֹרַיְיתָא וְדָחֵי אֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי דְּהוּא דְּרַבָּנָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּמִשַּׁעַם זֶה מֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַחְלֹב הַבְּהֵמָה בְּשַׁבָּת וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ש״ח סָעִיף כ׳. כָּל עִקַּר הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ הָעֲתַקְתִּי מִכְּתִיבַת יַד בְּנֵי הַמָּנוֹחַ הַגָּדוֹל בַּתּוֹרָה וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת כְּבוֹד מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי אַבְרָהָם זְכוּתוֹ לִבְרָכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנִּפְטַר בַּעֲנוּתָנוּתוֹ הָרַבִּים בֶּן כ״ג שָׁנָה כ׳ כִּסְלֵו תרנ״ב לִפְרָט קָטָן]:

א * שֶׁמָּא יָבֹא וְכוּ׳. עַיֵּן בְּשֻׁלְחָנִי גְּבוֹרִים (ב. אות א) דְּמִצַּדַּד דְּבְמֻתָּרָא לֹא חָיְישִׁינַן לָזֶה, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דָּזֶה תָּלוּי בִּפְלוּגְתָּא לְקַמָּן בְּסִימָן של״ז סָעִיף ב׳ וּבַהֶגֶ״ה שָׁם:

* וְכָל שְׁבוּת שֶׁהִתִּירוּ וְכוּ׳. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק״א) הֲנֵי יוֹדֵעַ דְּלֹא כָּל שְׁבוּת הִתִּירוּ לְצָרְכָּךְ מְצָוָה, דְּהָא שְׁבוּת דְּשְׁבוּת דָּוְקָא יֵשׁ אוֹמְרִים הִתִּירוּ לְמִצְוָה הָא שְׁבוּת לְחוּד וַדַּאי לֹא, אֶלָּא דָּוְקָא כִּי הַאי גַּוְנָא עוֹבְדִין דְּחֹל וְכִדּוֹמֶה וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם ש״ז אות ז׳:

א * כְּדֵי מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. עַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א) סָעִיף קָטָן (י׳) [ד׳] דְּמִסְתַּפֵּק דְּאִפְשָׁר דְּיָכוֹל הַבַּעַל הַבַּיִת לְהַצִּיל מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת עֲבוּר כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ, וְכֵן מִשְׁמַע לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִתּוֹסָפוֹת (קף:) דְּבוּר הַמַּתְחִיל אֲבָל לֹא מִשַּׁבָּת לְיוֹם הַכִּפּוּרִים שָׁכָתְבוּ שָׁם דְּאֲפִלּוּ כְּדֵי לְהַאֲכִיל הַתִּינוֹקוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נַמִּי אָסוּר לְהַצִּיל, וּמִשְׁמַע דְּעַל שַׁבָּת גּוּפָא מֻתָּר. וְכֵן בְּדִין, דְּלֹא גָּרַע מִמַּה שֶׁמֻּתָּר לְהַצִּיל כְּדֵי לְהַאֲכִיל לִבְהֵמָה:

* וְהָרָאוּי לִבְהֵמָה לִבְהֵמָה. מִשּׁוּם דְּאָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁיִּתֵּן מַאֲכָל לִבְהֵמָתוֹ, וּלְכָךְ מַצִּיל גַּם לִבְהֵמָה מְזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת [תּוֹסָפֹת שַׁבָּת (סק״א)]:

* וּבְשַׁחֲרִית מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. וּפְשׁוּט דְּשָׁרֵי לְהַצִּיל לְחֶם מִשְׁנָה לְכָל סְעוּדָה [תּוֹסָפֹת שַׁבָּת (סק״ב)]. עוֹד כָּתַב שָׁם דְּמִשְׁקִים יָכוֹל לְהַצִּיל לְצָרְכָּךְ כָּל הַיּוֹם, דְּכָל הַיּוֹם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) ט״ז (סק״ב) וְתוֹסָפֹת שַׁבָּת (סק״ה), וְאֶפְשָׁר דְּגַם הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) מוֹדֶה לָזֶה וְלֹא אֵירְיֵי אֶלָּא בְּאַחַר שֶׁסּוֹעֵד שֶׁאֵינוֹ לְכָבוֹד אוֹרְחִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah